© M. Brzozowski

VI.

Запіскі з гісторыі музыкі.

Работа над гісторыяй музыкі ўжыняецца да крытычнага вывясьненьня якімі шляхамі прогрэсовала музыка. Разьвіцьцё ад старадаўніх часоў да цяперашніх. Тэнэтычная сувязь разьвіцьця гісторыі музыкі разглядае ня толькі факты, але іх прычыны і паходжаньне. Мэтоды гісторыі музыкі асноўваюцца на агульных прынцыпах гістарычных досьледаў — г. ё. на наступных этапах:

1). Эўрістіка — сыстэматычнае зьбіраньне матэрыялаў.

2). Гэрмэнэўтыка — крытычная аналіза, інтэрпрэтацыя.

3). Конструкцыя — сыстэматычны вывад рэзультатаў аналізы.

Галіна гісторыі досьледу апхэтлівае пункты:

1). Музычную тэхніку і яе срэцтвы.

I. Рытм, мэлёдыя, гармонія і музычная сыстэма.

II. Музычныя формы і музычны стыль.

III. Разьвіцьцё інструмэнтаў.

IV. Нотнае пісьмо.

V. Музычная тэорыя і эстэтыка.

Гісторыя музыкі разглядае шляхі эўропэйскай музыкі од клясычных часоў, да сяньня. Гісторыя музыкі не апхопліває музыкі перадгісторычнай, ані старадаўняй. (Ведамасьці аб ёй недакладныя і гіпотэтычныя). Але на прыклад музыка этнографічная ёсьць: „прымітыўная музыка первабытных народоў ? народ музыкальнай Азіі, Старадаўнія песьні некалькі эўропэйскіх народаў. Асабліва Кэльтаў і Славян. Пісьменьніцтва старадаўняе і сярэдніх вякоў ? розьвязвалі паходжаньне музыкі праз вынаход яе. 1). Міты і леґэнды фантастычных асобаў. (Орфэй, Амфіон). Навет боскаму паходжаньню (Музы).

Этымолёґія музыкі.

Старадаўнія аўтары свойкі поляттікані даводзілі, што музыка паходзіць од эгіпецкага слова „moi's" – вада. Гэта пацьвярджаюць і сярэднявечныя тэорэтыкі, а навет пісьменьнікі XVII ст. Кеплер, Флюйг, Тут праводзін аналёґію струі вады й мелёдыі, которых аснаўной элемэнт ёсьць: — рух, рытм. Вывучэньнем песьняў, танцаў ў дзікіх народаў даводзін нам ~~б~~ што крыніца музыкі знаходзіцца сапраўды ў рытме. (Рух, рытм зьяўляючыся аснаўным стымулам аснаўной працы) (рух вёслаў, падыйманьне цяжараў, работа ў полі – касьба). У дзеля гэтага у первабытных народаў галоўную ролю ў музыцы адыгрывае удар інструмэнта, которага аснаўным дзеяньнем ёсьць: такт, рытм, ~~коб~~ комбінуцьця, а мелёдыя грае толькі

рабочную роль. Гнны тэорэтыкі паходжаньне музыкі выводзяць: I. з наслядоўніцтва галосу й шуму прыроды. II. — Натуральны адбор. (Дарвін). III. — Выгадаваньне энэргіі нэрвовай (Спэнсэр). IV. — Выгадаваньне энэргіі да вялікасьці. V. — Усе прычыны разам. (
VI. — Выражэньне эфэкта (

30. X. 1943.

Пэўнай характэрнай рысай музыкі экзотычных і першабытных народаў, зьяўляецца характар мэлёдыі, каторая рухаецца ў межах некалькі інтэрвалаў лягчэй даступных слуху. Унікае ½ тона як цяжкіх для інтонацыі інтэрвалаў й асноўвае свой строй на скалі цэлых тонаў (Пераважна з 5 нот). Пэнтатоніка, ангэмітанічная (бэзпоўтанічная) c — d — f — g — a (c).

З выключэньнем трэцыі гэтая скаля у рад квінтаў. (c — g; d — a; f — c; g — d;).

У гэтай гаме захованыя старадаўнія каўтурныя гімны кітайскія. Сэвецкія мэлёдыі захованы й у старадаўняй 'эўрапэйскай музыцы.

Музыка эгіпту нам невядомая, толькі з сьвященных пісьмавацей й з фрэсак, барэльефаў, аб чым нам паняцьце аб іх музычных інструмэнтах — арфы (3-22) сістры, кітары, сістры.

Старадаўняя Сырыя, м. Азыя, Фэнікія, Хэцыцыя, — аб іх музыцы агульна нічога невядома. Дамае дайшлі толькі азабражэньні інструмэнтаў, аб сувязі іх музыкі з грэгор'янскімі сьпевамі.

5. XI. 1943.

З бібліі нам весткі аб музыцы гэбрайскай. Іх музыка была пераважна рэлігійнай. (Пеяньне

у свяцтынях). Уживалі інструмэнтоў: арфа, лютні, ліры, псалтыры, дудачкі — хаміль, катлы (тымпаны) рагі. Іх пяяньне змянялася ў працягу часу пад уплывам розных суседніх культураў у эміграцыі. Чысьціню сваю і собекі характар і пяяньне страціла пад уплывам іранскага пяяньня. У Гішпаніі пад уплывам майрыканска — арабскага: павялічаная секунда. У Нямеччыне — заходня Эўропэйскае сьветэны Dur Moll.

Першапачаткавая гэбрайская музыка апіраецца на бэзпоўтоновай пэнтатоніцы. Структура мэлёдыі — свэйная рэцытацыя. Рэцытацыя — нусеў, характэры з мэлёдыі — бэзгармоніі (адзіночны унісон). Апрача гарманічнае — уплыў заходняй Эўропы ад XVII веку.

Памятнікаў старадаўняй іх не захавалася, але аб гэтым можна атрымаць з зборніка арыгінальных мэлёдыі з арабскага краю (Ємэн, Вавілон, Пэрсыя, Бухары і Дагэстана. Апрыльнай рысай музыкі арэнтальных народаў, афэктаваны тон, поўны эхпрэсыі й эхтэмпэрная арганэнтыка.

6.XI.1943.

Аб музыцы народаў Мэзопотаміі, Сумэраў, Асірыйцаў, Вавілонцаў ведаем мала: знаем іх музыкальна-астролёгічную сьветэму. Ведаем іх назовы і азабраемэньні музыкальных інструмэнтаў (арфы, пандуры, лютні, піщалкі), але музыкальных памятнікаў няма. З гліняных таблічак у музэю Бэрліне дохтар Курт Сахе адшыфраваў старадаўнюю нотную запісь песьні з акампаніямэнтам 1-ці струнай арфы.

Прыпаніная музыку Кітайцаў, абапёртай на пентатоніцы.

Музыка Індыі.

Індусы ўжываюць струнных інструментаў, лютні, кітары (7-струн), Віны, ф гітары (агалоўі). Цікавыя: Раванастрон — як відаць прототип скрыпкі. Октава індусаў дзялілася на 24 часткі.

Кітайская музыка.

Кітайцы ўжываюць ударныя — перкусійныя інструменты (гонг, бубны, губная гармоніка), (сheng), малая арфа (Тсэ.

Японская музыка.

Японскі нацыянальны інструмент — кітара (koto).

Ударныя інструменты у экзотычнай музыцы іграюць першарадную ролю.

Самай высокай формай ударных інструментаў (аркестраў) звяўляецца так званы — ганзлян — аркестр Малайцаў на Яве (вокруг). Каторы складаецца з ударных (перкусійных інструментаў розных в вялічыні (сілофон) Бронзавыя штабы стараннае настроения.

Грэцкая музыка.

Старадаўнейшая гісторыя грэцкай музыкі мае болевне-слоўны характер. Пачына штоў гэты перыяд яна адула шмат чужых упльываў.

Так з Фрыгіі, Трэкі, разам з культам Дыоніса атрымалі дзікую й жарскую Фрыгійцаў музыку й духавыя інструменты аканпаніюмы ў гэтым культе (αὔλος - флейт).

Пазней у атыцкай трагедыі адбылося змяцьцё строгай Фрыгійскай музыкі з строгай, разважанай Дорыцкай.

Музыка іграла вялікую ролю ў грэцкай трагэдыі. Не толькі хоры, але й монолёгі пялися пад акампаніямент інструмэнтаў.

Аб характары гэнай музыкі вядомы давалася, адрыўкі хораў, што дайшлі да нашых часоў, вельмі нязначныя. Не можна дакладна устаніць ці чуй тады Грэкі гармонію й палифонія, ~~У нашых~~ у нашых паняцьцях.

Галоўная музыкальная роля ў трагэдыі належала хору. Удзел ў ім музычных і дзіцячых галасоў, а таксама пэўное чаргаваньне іншых ў адносінах да мэлёдыі інтэрвалаў ў інструмэнтальным акампаніямэнце, заслугі адсутнасьць палифоніі. Побач з гэтай хорнай мірыкай, зьяўляецца й мэлічная (песенная). Мірыка, у собекім сэнсе гэтага слова. (З акампаніямэнтам міры).

Хорная мірыка выяўляла пачуцьці часо

Мэлічная — пачуцьці паасобнага чалавека. Музыкальны бок яе, мэлёдыя, чуй больш свабодны характар і большую самастойнасьць.

Асаблівую разпраўдоўку мэлічная сірыка атрымала ў VII і VI вякуде. н. эр. У Іонійскім й Эолійскіх Грэкаў. Яна зусім замяніла старадаўнае трохчыстыўнае чаргаваньне народных песьняроў-рабодаў, апавядаўшых рэльтатыўна, без інструмэнтальнага акампаніямэнта, аб падзеях герояў. Паступова музыкальны бок посуваецца больш у перад; зьяўляецца музыкальная віртуознасьць і іскненьне музыкі ўсё больш унезалежніцца од поэзіі. Надыходзіць разьдзяленьне гэтых чаргаваньняў, але разам з тым пачынаецца занепад грэцкай музыкі (разам да стратай нацыянальнай незалежнасьці).

(IV). Толькі тэорыя музыкі пэўна паступае ў перад. Платон, Арыстотэль вылучаюць музыкі й яе этычнае значэньне.

(Ц Д А (с) а = пункт)

Найвялікшая музыкальная тэарэтыкам зьяўляецца Арыстоксен тарэнцкі. (350 г. д. н. х.).

Вучань Арыстоксена, які распрацоўвае матэматычную, фізычную й акустычную тэорыю музыкі, палемізуе ня толькі Піфагорам. Асабліва яго працы аб рытміцы, заваёўваюць особае значэньне і для нашай тэорыі рытму.

Старагрэцкая, гама, або гарманія.

1. Дорыцкая. c, d, e, f, g, a, h, c.

efga | h c d e.

#Hcdefga hcdefgah,

hypodorycka hyperdorycka

mixoderyjska

2. Фрыгійская.

defg | ahcd,

gHHcdefg ahcdefga

hypofrygijska, hyperfrygijska.

3. Лідыйская.

cdef | gahc

~~co~~ FEGHcdef | gahcdefg

hypolidijska hyperlidijska.

Музыка ў сярэдневеччы.

Пачатак хрысьціянскай музыкі пакладзены з Кліямэнта Александрыйскага, забараніўшага ў сваёй паствы ужываньне грэчаскіх лукарадоў, як ~~неўмне~~ нязгодных з вагнасьцю і ураўнаважнасьцю хрысьціянскага багаслужэньня. Св. Амброзь эпіскаб міланскі, пад уплывам жальбоў на неупарадкаванасьць духовнага пяяньня хрысьціян, стараўся ўнесьці ў яго вядомую сыстэму і цьвёрдую аснову, устанавіўшы чатырох аснаўных царкоўных ладоў, званых пазьнейшых у Грэцыі. Яшчэ вялікшыя рэформы ягонага наступніка — пана Грыгора Вялікага, каторы да чатырох аснаўных, адпаведных ладаў Амброзьнага радаў чатыры новых — плагальных.

палепшаў пяяльныя школы. (асноватальнікі Амвросій і Ціяраняў, якія ў IV і V вяках).

Уплыў двод царкоўных пяяньняў і увёў так званае грэгорыянскае пяяньне, дазваляючае не-сьляраў эманцыпавацца ад нотнага запісу (у Грэкаў і Амброзія музычны ~~рытм~~ нотны акрэсьліваўся паэтычным нотным тэкстам і прадаўжаваць, або скарачваць склады паводле жаданьняў.

10.III.1944.

• Біяграфія Амвросія.

Св. Амвросій, этнікам німанекі, выдатнейшы бацька царквы. Радзіўся ў Трыры ў 333. Узгадаваўся у Рыме і назначаны быў намесьнікам поўначнай Італіі.

У 374 г. быў назначаны этнікапам Міланскім. Амвросій рупіўся з вялікай энэргіяй аб цьвёрдай арганізацыі царквы і дабіваўся аховы ньютоньскіх царкоўных дагматаў ад уплыву ложных учыньняў.

Галоўная заслуга св. Амвросія, як музыканта зьяўляецца ў саміне царкоўнага пяяньня ~~сукуўся~~ у якасьцях духоўных песьняў. Выходзячы з прынцыпа адзінства ў багаслужэньні св. Амвросій стараўся увесьці ваўсіх цэрквах аднаабразнае духоўнае пяяньне. З гэтай мэтай дапамагаў 4 лады, запазычаўшы з старадаўняй Грэцкай музыкі і пакінуўшы іх у аснову царкоўных мэлёдый.

1 defgabcd
2 efgabcde
3 fgabcdef
4 gabcdefg

Гэтыя лады, апрыча пяўтна назад амвросіянскіх, складаюць аснову хрысьціянскага пяяньня. Мэлёдыі пабудованы на гэтых ладах называліся тропамі, а гачае пяяньне, заснаванае на гэтых ладах — амвросіянскіх, і было строга рытмічным. Характар кажнага ладу акрэсьліваецца (нотна) находжаньнем паўтона. Каб упісаць новую мінарнай квартыі fh у 3-ім ладзе, дапускалася пагіпсаньне на паўтон ганцвертага зуку (h).

адлага, гэты лад набыў характар чыстай на-
цыянальнай гамы. Рытм Еўрэзіянскага пяяньня ле-
жыць аб разьлеру даўгіх і кароткіх складоў
тэкста і гэтая залежнасьць музычнага рытму
ад прозоды тэксту рабіла ня. пяяньне зходным
з старадаўняй грэцкага. Ня. пяяньне хутка разпа-
ўсюдзілася па ўсіх хрысьціянскіх цэрквах. Розьлей
сьвятэчна. Ня. лад быў разшырана папаю
Грыгорам вялікім. Як укладзьнік духоўных песьняў
св. Ня. зьяўляецца адным з першых каляварта-
раў духоўнай музыкі † 4.IV.397 г.
Грыгор В. радзіўся ў Рыме 540. У молодасьці
быў прэтарам. Асновай шмат манастыроў.
(У Сыцыліі і Рыме). У 577 г. быў дзяканам.
(604–590) быў папай.
Св. Грыгор знаменіты тэвленьнік. Як музыкан-
пана Грыгора В. мае значэньне аднага з на-
йлагаднейшых дзеячоў музыкі. Папярэдні
сьвятэму Еўрэзіянскіх лядоў і стварыў
агульную школу пяяньня (Cantus Gregoria-
nus).
Зьмена Грыгорам В. у Ня. сьвятэчным
рымучэньне ліцэ чатырох лядаў новых) пра-
вочаць перанясеньня чатырох верхніх мо-
лаў лядаў Ня. на актаву ніжэй.
Ня. лад — аўтэнтычная.
Прыміраньня св. Грыгорам — плагальныя.

1). аўт.	d	....	Св. Грыгор стараннае зьбі-
плаг.	a	....	раў напевы розных хрысьці-
2). аўт.	e	....	янскіх цэркваў.
плаг.	h	....	Зборнік іх — антыфонар
3). аўт.	f	....	быў прымацаваны да аўтара
плаг.	c	....	ра царквы св. Пётра ў Рыме
4). аўт.	g	...	Грыгор В. устанавіў ак-
плаг.	d	...	тайную сьвятэму замест

грэцкай сьвятэмы тэтрахордаў. Увесь

гукарад Грагорыя В. складаўся з 14-ці тонай.

A, B, c, d, e, f, g, a, h, c', d', e', f', g'. Літара B, мела подвойнае значэнне. B круглая (B rotundum) і B квадратавае (B quadratum). Гэта значыць — сібэколь, і сібэкар.

Нотацыя антыфонарыя складалася з нэўмай (асобныя муз. зн. зал. ноты). Навучанне царкоўнаму пяянню праводзілася у школах. Грагорый заклаў пяяльную школу у Ры́ме, горача сачыў за навучаннем пяяння, сам выкладаючы і строга караючы лянівых.

Грэгорыянскае пяянне акончательна вытрымала з царквы Ніў. пяянне, ~~ус~~

У адрозненні ад Ніў. пяянне, якое залежыць ад прозоды мовы, грэгорыянскае пяянне, было пяянне роўнае (cantus planus), вольнае ад прозоды,

Атрымаў назваўне обэрканэльчайшага, падняўшы Мюнхэнскае канэльны, ад імператара Максімільяна II. атрымаў шляхоцкае дастаенства, ад папы Грыгорыя XIII – рыцара золатой шпоры. Быў універсальным гэніем, як калпазытар. У яго творах спалучаюцца лучаты этычна дрэматычнай сілы. Вялікім у царкоўна-сьвецкай музыцы, упершыню ў сабе усю эўропэйскую музыку (нямецкую, італьянскай, францускай музыкі). Калпазытарская тэхніка адрозьніваецца вялікай лёгкасьцяй. У царкоўнай музыцы, ён імкнуўся да натуральнага вядзеньня голасоў і першы пашырыў форму Мотэта, працуючы на усіленых тэмах, адступаючы ад старых правілаў (ад канцуе фірмуе) узятых з старо-царкоўнага пяньня. У сваіх творах ён умеў вае ўжо хроматычныя дзелення модуляцыі, так, што хаця яго музыка аснавана на царкоўных ладах), але часам у сваіх гарманічных спалучэньнях збліжаецца да цяперашніх. Быў надзвычай плодны, пішучы у всуёх формах тагачаснай музыкі. З лучных твораў найважнейшыя: 51 імша, 2 рэквіемы, ~~750~~ 750 мотэтаў, 40 гімнаў. Канцонэты, мадрыгалы, песьні, ляментацыі і г. д. Усе яго мотэты выданыя называюцца – Magnus opus musicum Orlando di Lasso. Найвялікшая твораў яго – пакутная песьня. † 1594 г.

Giovanni Pierluigi

Радзіўся 1514 г. у Палестрыне. Знакаміты калпазытар. (імя сапраўднае – Giovanni Pierluigi Sante). Пуб. адукацыю атрымаў Гудімеля. У 1544 г. зрабіўся арганістам і капэльмайстрам у саборы. У 1551 г. назначаны ва кладо-

цаг музыкі, а пасьля і капэльмайстрам ва=
тыканскай капэлы. Дзякуючы папы Мар=
цэлла II. стаўся сябрам колегіі папскай капэлы.

Але наступны папа Павал IV адставіў Пале=
стрыну, як ня духоўную і зганаціўшы асобу ад
капэлы. Пасьля пробыў капэльмайстрам капэ=
лы Santa Giovani 6 гадоў, а пасьля ў царкве
Santa Maria Maggiore. Не гледзячы на ад=
сутнасьць капэльмайстра, займаўся кампазы=
цыяй і выдаўся сваімі імшэрнымі. Акрамя
таго яго Трыдэнцкі сабор імкнуўся ачысьціць
каталіцызм ад „падобнасьцяў" пратэстантызму.
Было запрапанавана: выдаліць з царкоўнай
музыкі контрапункт; вярнуцца да адналі=
нейнага грэгарыянскага пяяньня, бо шматга=
лосная музыка, дзякуючы розным контрапун=
ктычным імітацыям, наносіць шкоду чала=
вечаму тэксту й музычнаму добрагуччу.

Найвыдатнейшымі кампазытарамі палі=
фанічнай музыкі былі: Орлянда Лясо, Палестрына, Іоган
Себастьян Бах, Гендэль.

Найва.

гамафані=
чнай Музыкі, якая пазьней падзялілася на кля=
сычную: Гэйдэн, Бэтховэн, Моцарт. Рэнтыя=
ны: Шубэрт, Шопэн, Шуман. Нэарэнтыкі:
Бэрліоз, Ліст. Вагнэр. Нэакласыкі: Брамс, Рэгэр
Модэрністы: імпэсіяніст, экспрэсіяніст.
Скрябін, Прокофіеў, Стравінскі.

$\Delta = 225 - 96 = 129 = 16$

$\frac{15}{22}$

$\frac{29}{21}$

$\frac{29}{21}$

-22

$\frac{-15-1}{8} \quad -3$

$22 \overline{)190}$